

Brüssel, 6.6.2014
COM(2014) 332 final

**KOMISJONI TEATIS EUROOPA PARLAMENDILE, NÕUKOGULE, EUROOPA
MAJANDUS- JA SOTSIAALKOMITEELE NING REGIOONIDE KOMITEELE**

ELi tőotervishoiu ja tőoohutuse strateegiline raamistik aastateks 2014–2020

KOMISJONI TEATIS EUROOPA PARLAMENDILE, NÕUKOGULE, EUROOPA MAJANDUS- JA SOTSIAALKOMITEELE NING REGIOONIDE KOMITEELE

ELi tervishoiu ja tööohutuse strateegiline raamistik aastateks 2014–2020

1. SISSEJUHATUS – TAUSTA TUTVUSTUS

Turvalise ja tervisliku töökeskkonna tagamine enam kui 217 miljonile töötajale ELis on Euroopa Komisjoni strateegiline eesmärk, mille poole ta püüdleb tihedas koostöös liikmesriikide, tööturu osapoolte ja teiste ELi institutsioonide ja organitega. Kuna riskid töötajate tervisele ja ohutusele on kogu ELis üldjoontes sarnased, on liidul selge roll aidata liikmesriikidel käsitleda selliseid riske tõhusamalt ning tagada kõikjal ELis võrdväärsed töötingimused. Seda rolli on otsesõnu tunnustatud Euroopa Liidu toimimise lepingus,¹ mis annab liidule jagatud pädevuse aidata kaasa koostööle liikmesriikide vahel ning võtta vastu direktiive, millega kehtestatakse miinimumnõuded töökeskkonna parandamiseks, et kaitsta töötajate tervist ja ohutust.

ELi tervishoiu ja tööohutuse alases tegevuses on aastate jooksul järgitud strateegilist poliitikaraamistikku, mis sisaldab kaht järgmist põhikomponenti:

1. ELi õigusaktide ulatuslik kogum, mis hõlmab kõige märkimisväärsemaid tööalaseid riske ning sätestab ühised määratlused, struktuurid ja eeskirjad, mille liikmesriigid on kohandanud vastavalt oma siseriiklikule olukorrale;
2. mitu mitmeaastast tegevusprogrammi ajavahemikul 1978–2002, millele järgnesid Euroopa strateegiad (aastad 2002–2006 ja 2007–2012), et määrata kindlaks prioriteedid ja ühised eesmärgid, luua raamistik riiklike poliitikameetmete kooskõlastamiseks ning edendada terviklikku ennetuskultuuri. Ajavahemikul 2007–2012 rakendatud strateegia tulemusena on liikmesriigid töötanud välja oma riiklikud strateegiad.

Riskiennetus ning turvalisemate ja tervislikumate tingimuste edendamine töökohal ei oma tähtsust mitte üksnes töö kvaliteedi ja töötingimuste parandamisel, vaid aitab ka tõsta konkurentsivõimet. Töötajate tervena hoidmisel on otsene ja mõõdetav positiivne mõju tootlikkusele ning see aitab kaasa sotsiaalkindlustussüsteemide jätkusuutlikkuse parandamisele. Töötajatega juhtuvate tõsiste õnnetuste või kutsehaiguste vältimine ning nende tervise eest hoolitsemine kogu tööelu vältel alates esimesest töökohast võimaldab neil kauem töötada. Seega aitab see tegeleda rahvastiku vananemisega seotud pikaajaliste mõjudega kooskõlas aruka, jätkusuutliku ja kaasava majanduskasvu strateegia „Euroopa 2020” eesmärkidega². Töö kvaliteedi edendamist rõhutati eelkõige tööhõivesuunises nr 7. Tööhõivepaketi³ rõhutati, et töötingimuste parandamisel on positiivne mõju tootlikkusele ja konkurentsivõimele.

Töötervishoidu ja tööohutusse investeerimine aitab suurendada töötajate heaolu ning on kulutõhus. Vastavalt hiljutistele hinnangutele võivad investeeringud selles valdkonnas luua kõrge määraga tulu, keskmise näitajaga 2,2⁴ ning vahemikus 1,29–2,89⁵.

¹ Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklid 151 ja 153

² KOM(2010) 2020 ja COM(2014) 130 (final).

³ COM(2012) 0173 (final).

⁴ Rahvusvaheline Sotsiaalkindlustuse Assotsiatsioon, *The return on prevention: Calculating the costs and benefits of investments in occupational safety and health in companies*, <http://www.issa.int>.

⁵ BenOSH, *Socio-economic costs of accidents at work and work-related ill health*, <http://ec.europa.eu/social>.

ELi töötervishoiu ja tööohutuse strateegia (2007–2012) hindamise tulemused⁶ kinnitavad ELi kõnealuse valdkonna poliitikameetme strateegilise raamistiku tähtsust ning näitavad sidusrühma tugevat toetust kõnealuse strateegilise lähenemisviisi jätkamisele ELi tasandil. Hindamine rõhutab vajadust vaadata läbi eesmärgid, prioriteedid ja töömeetodid, et kohandada ELi strateegilist raamistikku vastavalt muutustele tööhõives ning uutele tekkivatele riskidele.

2013. aastal algatas komisjon interneti teel peetava avaliku konsultatsiooni,⁷ et saada sidusrühma arvamusi töötervishoiu ja tööohutuse strateegia eelneva rakendamise ning edasise suuna kohta. Enam kui 500 vastust kinnitasid vajadust jätkata selles valdkonnas kooskõlastamist ELi tasandil, anti ka kasulikke soovitusi uue strateegilise raamistiku sisu kohta. Valdav enamik vastanutest leiab, et rohkem tuleb teha vähendamaks väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjate (VKEde) halduskoormust ning nõuete järgimisega seotud kulusid. Samuti märkis enamik vastanutest, et nende eesmärkide poole püüdlemisel tuleks säilitada töötervishoiu ja tööohutuse strateegia põhimõtete kõrgetasemeline järgimine, sõltumata ettevõtja suuruselt.

Pakkudes välja töötervishoiu ja tööohutuse strateegilise raamistiku aastateks 2014–2020, võttis komisjon nõuetekohaselt arvesse mitmeid vastuseid, mis kõik toetavad strateegilise poliitikaalgatuse käivitamist, eelkõige panust, mille andsid Euroopa Parlament,⁸ tööohutuse ja töötervishoiu nõuandekomitee (ACSH)⁹ ja kõrgemate tööinspektorite komitee (SLIC)¹⁰.

Konsultatsioonide lõpuleviimiseks korraldas komisjon konverentsi töötingimuste¹¹ teemal, milles osalesid peamised sidusrühmad, et arutada töötervishoiu ja tööohutuse valdkonna edendamise põhiülesandeid ja prioriteete.

Käesoleva strateegilise raamistiku rakendamine toimub paralleelselt ELi töötervishoidu ja tööohutust käsitlevate õigusaktide järelhindamisega, mille järeldusi on oodata 2015. aasta lõpuks. See hindamine, mida on nõutud raamdirektiiviga 89/391/EMÜ ning mis on lisatud komisjoni õigusloome kvaliteedi ja tulemuslikkuse programmi,¹² tugevdab tõenditebaasi võimalike uute algatuste jaoks tulevikus. Sel põhjusel ning arvestades selle ülesande suurt tähtsust, vaadatakse kehtiv strateegiline raamistik uuesti läbi 2016. aastal, et võtta täielikult arvesse hindamise tulemusi ja strateegia „Euroopa 2020” läbivaatamist.

Käesolevas teatises sätestatakse peamised strateegilised eesmärgid ning rida meetmeid töötajate tervise ja ohutuse parandamiseks (4. osa), mis põhinevad lahendamata probleemide (2. osa) ja peamiste ülesannete (3. osa) kindlakstegemisel.

2. ÜLEVAADE – TÖÖTERVISHOIU JA TÖÖOHUTUSE ARENG NING LAHENDAMATA PROBLEEMID

Viimase 25 aasta jooksul tehtud edusammud ELi töötervishoiu ja tööohutuse strateegia täitmisel on suures osas saavutatud tänu terviklikele õigusaktidele ning liidu, liikmesriikide ja sidusrühmade, näiteks tööturu osapoolte algatatud ja rakendatud poliitikameetmetele.

⁶ SWD (2013) 202.

⁷ <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=333&langId=en&consultId=13&visib=0&furtherConsult=yes>.

⁸ Euroopa Parlamendi 15. detsembri 2011. aasta resolutsioon Euroopa strateegia vahehindamise kohta (A7-0409/2011); Euroopa Parlamendi 12. septembri 2013. aasta resolutsioon Euroopa töötervishoiu ja tööohutuse strateegia kohta (2013/2685(RSP)).

⁹ 1. detsembril 2011 vastu võetud arvamus.

¹⁰ 9. veebruaril 2012 vastu võetud arvamus.

¹¹ Konverents töötingimuste teemal, 28. aprill 2014.

<http://ec.europa.eu/social/main.jsp?langId=en&catId=88&eventsId=979&furtherEvents=yes>

¹² COM(2012) 746.

Enamik ELi töötervishoiu ja tööohutuse strateegias 2007–2012 sätestatud õigusaktidest ning muudest kui seadusandlikest algatustest tulenevatest kohustustest on täidetud.

ELi töötervishoiu ja tööohutuse strateegias on sätestatud ühine kooskõlastamisraamistik ja ühine arusaam juhtimisest. 27 liikmesriigil on nüüd riiklik töötervishoiu ja tööohutuse strateegia, mis on kohandatud vastavalt riigis valitsevale olukorrale ja peamistele prioriteetsetele valdkondadele. Ajavahemikul 2007–2011 vähenes ELis 27,9 % selliste õnnetusjuhtumite arv, mis töid kaasa enam kui kolmepäevase puudumise töölt¹³. ELi ja riiklikul tasandil tehtud algatused teadlikkuse parandamiseks on suuresti kaasa aidanud riskienetuskultuuri tugevdamisele.

Hiljutine Eurobaromeetri uuring¹⁴ näitab, et valdav enamus töötajaid on rahul töötervishoiu ja tööohutuse olukorraga oma töökohal (85 %) ja rohkem kui kolmandik (77 %) kinnitab, et töötervishoiu ja tööohutuse alane teave ja koolitus on töökohal kättesaadav.

Töötervishoiu ja tööohutuse 2007–2012 aastate strateegia hindamisel leidis kinnitust, et ELi strateegia rakendamine oli üldiselt tõhus ja selle eesmärgid saavutati. ELi strateegia aitas parandada töötervishoidu ja tööohutust käsitlevate õigusaktide rakendamist ning selgitada ELi eeskirju. Rakendamine on siiski jätkuvalt keeruline ülesanne, eelkõige VKEde jaoks, kellel on raskusi mõne reguleeriva nõude täitmisega. Lisaks esines puudusi, eelkõige seoses mõjuga üksikutele ettevõtetele kohalikul tasandil, eriti VKEdele. Samal ajal kui valitsusasutused osalesid aktiivselt strateegia rakendamises, oli teisi ELi partnereid, eriti riiklikke tööturu osapooli, raskem kaasata. Statistiliste andmete kogumine ja seirevahendite arendamine ei olnud piisavad. Eelkõige toob 2007–2012 strateegia hindamine välja vajaduse tegeleda tõhusamalt konkreetsete ennetusmeetmete mõjuga üksikutele ettevõtjatele (eriti VKEdele), töötervishoiu ja tööohutuse ning keskkonna ja kemikaalide vastastikuse mõjuga ning kutsehaiguste ja tööga seotud tervisehäirete tõhusa ennetamisega.

Vaatamata tööõnnetuste märkimisväärsele vähenemisele ning edusammudele ennetustöös, vajab töötervishoidu ja tööohutust ELis siiski jätkuvalt parandamist.

- Igal aastal sureb tööõnnetuste tagajärjel enam kui 4 000 töötajat ja üle kolme miljoni töötaja on selliste tõsiste tööõnnetuste ohvrid, mis toovad kaasa enam kui kolmepäevase töölt puudumise¹⁵.
- 24,2% töötajatest leidis, et nende tervis ja turvalisus on töö tõttu ohus, ning 25 % väitis, et töö on peamine tegur, mis avaldab negatiivset mõju nende tervisele¹⁶.
- Inimeste kannatustele lisaks on tööga seotud haiguspuhkustest tulenevad kulud vastuvõetamatult suured. Saksamaal on 460 miljoni haiguspuhkuse päeva tulemuseks aastas hinnanguliselt tootlikkuse langus 3,1 %¹⁷ SKPst.
- Samuti on vastuvõetamatult suured haigustest ja õnnetustest tulenevad kulud sotsiaalkindlustusele. 2010/2011. majandusaastal oli netokulu ainuüksi Ühendkuningriigi valitsusele hinnanguliselt 2 381 miljonit naela¹⁸.

Töötajate tervise ja ohutuse edasiseks edendamiseks, nagu on sätestatud aluslepingus (artiklid 153 ja 156), peab komisjon järjekindlaid poliitikameetmeid koostöös liikmesriikidega.

¹³ Euroopa tööõnnetuste statistika (ESAW), Eurostati hinnang. NACE rev. 2 klassifikaatori A C-N jagudes.

¹⁴ Eurobaromeetri kiiruuring töötingimuste kohta
http://ec.europa.eu/public_opinion/archives/flash_arch_404_391_en.htm#398

¹⁵ Euroopa tööõnnetuste statistika (ESAW), 2011.

¹⁶ Euroopa töötingimuste uuring (EWCS), 2010.

¹⁷ Föderaalsete tööohutuse ja töötervishoiu instituudi (BAuA) ja tööhõiveministeeriumi aruanne, *Safety and Health at Work*, 2011.

¹⁸ Costs to Britain of workplace fatalities and self-reported injuries and ill-health (Tööga seotud õnnetussurmade, iseteatatud vigastuste ja terviseprobleemide kulud Ühendkuningriigile), 2010/2011, Tervishoiu ja ohutuse täitevasutus, 2013.

Töötervishoiu ja tööohutuse avaliku poliitika majanduslikku ja sotsiaalset kasu on kindlalt tõendanud positiivne mõju majanduskasvule ning suurem tootlikkus ning õnnetuste ja tõsiste haiguste vähenemine. Meetmete võtmisel tuleb siiski asjakohasel viisil võtta arvesse, milliseid kulusid need ettevõtete jaoks tekitavad.

3. MILLISED ON PEAMISED ÜLESANDED?

Eelmises jaos toodi ülevaates välja peamised ülesanded, mis on ühised kogu liidus ja nõuavad jätkuvalt poliitilisi meetmeid.

- **Esimene ülesanne: parandada meetmete rakendamise tulemuslikkust liikmesriikides, eelkõige suurendades mikro- ja väikeettevõtjate suutlikkust kehtestada toimivad ja tõhusad riskiennetusmeetmed**

Töötervishoidu ja tööohutust käsitlevaid õigusakte rakendatakse liikmesriikides praktikas erinevalt. See ilmneb eriti nõuete täitmise osas eraettevõtete ja avaliku sektori asutuste, majandustegevuse eri sektorite ning erineva suurusega ettevõtete poolt.

Enamikul juhtudel jääb töötervishoiu ja tööohutuse haldamise ulatus ning tõhusus mikro- ja väikeettevõtjate jaoks eriliseks probleemiks. Väiksemad üksused täidavad riiklikke ja ELi eeskirju endiselt vähemal määral ning võrreldes suurte üksustega on nad vähem teatanud töötervishoiu ja tööohutuse haldusmeetmetest¹⁹.

Selle põhjused on erinevad, alates loomulikest raskustest järgida õigus- ja haldusnorme, mille põhjuseks on sageli otseselt kättesaadava teabe puudumine, kuni selleni, et ei olda oma kohustustest teadlikud ja puudub nõustamine või on jõustamine puudulik. Nõuete täitmise kulud on VKEde jaoks samuti suhteliselt suuremad.

Aastateks 2007–2012 mõeldud strateegias töötasid komisjon ning Euroopa Töötervishoiu ja Tööohutuse Agentuur (edaspidi „EU-OSHA”) välja hea tava praktilised suunised ja materjalid, et toetada VKEsid töötervishoiu ja tööohutuse meetmete rakendamisel. EU-OSHA välja arendatud veebipõhine interaktiivne riskihindamisvahend (OiRA)²⁰ aitab sellele oluliselt kaasa, hõlbustades VKEdele töötervishoiu ja tööohutuse nõuete täitmist. ELi ja riiklikul tasandil on siiski vaja veelgi enam tegevust kooskõlastada. Poliitikakujundajad peaksid töötervishoiu ja tööohutuse reguleerivate meetmete väljatöötamisel ja kehtestamisel arvestama mikro- ja väikeettevõtjate konkreetseid tingimusi ning piiranguid. Poliitikakujundajad ei saa eeldada, et suured ja väikeettevõtjad rakendavad töötervishoiu ja tööohutuse eeskirjadest tulenevad kohustusi võrdselt või et nende kulud on suhteliselt samad.

Tuleb leida lihtsamad, tõhusamad lahendused, et võtta arvesse mikro- ja väikeettevõtjate olukorda ning tagada seega töötajate tervise ja ohutuse tõhus kaitse kõigil töökohtadel, sõltumata ettevõtja suurusest. See nõuab vajaduse korral õigusaktide lihtsustamist ning mikro- ja väikeettevõtjatele sobiva nõustamise ja toetuse pakkumist, et lihtsustada riskihindamist.

- **Teine ülesanne: parandada tööga seotud haiguste ennetamist, vältides olemasolevaid ning uusi ja tekkivaid riske**

¹⁹ Vastavalt uute ja tekkivate riskide Euroopa ettevõtete 2012. aasta uuringule on üksuse, tööstusharu ja riigi suurus tegurid, mis kõige enam mõjutavad töötervishoiu ja tööohutuse haldamise ulatust üksustes.

²⁰ <http://www.oiraproject.eu/>. OiRA on veebiplatvorm, mis võimaldab luua sektorite riskihindamisvahendeid mis tahes keeles lihtsal ja standarditud viisil. See võimaldab rajada lihtsalt kasutatavaid tasuta veebivahendeid, mis saavad aidata mikro- ja väikeettevõtjatel kehtestada astmeline riskihindamismenetlus – alustades töökoha riskide kindlaksmääramisest ja hindamisest, jätkates otsuste tegemise ja ennetustegevuse rakendamisega ning lõpetades seire ja aruandlusega.

Töoga seotud haigused, sealhulgas ebasoodsatest töötingimustest põhjustatud või selliste tingimuste tagajärjel süvenenud haigused, on suur koorem töötajatele, ettevõtetele ja sotsiaalkindlustussüsteemidele²¹.

Rahvusvahelise Tööorganisatsiooni (ILO) kõige hiljutisemad kättesaadavad hinnangud²² 2008. aasta kohta viitavad koguarvuna 159 500 surmaga lõppenud töoga seotud haigusele EL 27s, millest juhtival kohal surma põhjustajana oli vähk (95 500 juhtu). Hinnanguliselt põhjustavad töökoha tingimused 4–8,5 % vähki haigestumise juhtudest. Keemiliste ainetega seotud õnnetussurmad moodustavad ligi poole töoga seotud surmajuhtumitest.

Kutsehaiguste ning uute ja tekkivate riskide ennetamiseks tehti suuri jõupingutusi. Eesmärgiga tagada inimeste tervise ja keskkonna kõrgetasemeline kaitse, sätestati ELi õigusaktid kemikaalide reguleerimiseks (REACH-määrus²³ ja CLP-määrus²⁴), samuti elektromagnetväljadega kokkupuutumise käsitlemiseks. Samal ajal võeti mitteseadusandlikke meetmeid, sealhulgas teabe levitamine, heade tavade vahetamine ja kaks korda aastas toimuvate EU-OSHA üleeuroopaliste kampaaniate algatamine teadlikkuse parandamiseks²⁵. Kuna olukord on äärmiselt tõsine, tuleb pidevalt kõrgendatud tähelepanuga jälgida tööst tingitud haigusi, nagu vähkkasvajad, asbesti põhjustatud haigused, kopsu- ja nahahaigused, astma ja muud kroonilised haigused.

Kuigi mitmed uued tehnoloogiad ja uuendused töökorralduses on heaolu tööl ning töötingimusi oluliselt parandanud, nõuab töoga seotud haiguste tõhus ennetamine uute tehnoloogiate võimaliku negatiivse mõju hindamist töötajate tervisele ja ohutusele. Uute tehnoloogiate tööstuses kasutuselevõtu tulemuseks on uued tooted ja süsteemid, mida tuleb piisavalt testida ning kontrollida tagamaks, et need on ohutud ega kujuta suurt ohtu tarbijatele ja töötajatele. Nanomaterjalid on üks näide, kuna neil materjalidel võivad olla ainulaadsed omadused, mis võivad nõuda uusi toksilisuse testimismeetodeid ja riskituvastusvahendeid edasises tootearendusetapis, et kaaluda põhjalikult ohutuse aspekte. Tähelepanu tuleb pöörata ka uutele bio- ja roheliste tehnoloogiate arendamisega seotud riskidele.

Infotehnoloogia arenguga kaasnenud muutused töökorralduses, eelkõige need, mis võimaldavad püsiühendust, loovad tohutud võimalused paindlikuks ja interaktiivseks tööprotsessiks. Tööjõu mitmekesisus suureneb samuti, nagu näitavad uued ebatüüpilised lepingulised suhted ja töökorraldused ning suurem tööjõuringlus koos lühemaajalise ametikohal püsimisega, eelkõige noorte töötajate puhul. Samas hindavad töötajad hiljutise Eurobaromeetri uuringu kohaselt üheks peamiseks töökeskkonnariskiks stressi (53 %), teisel kohal on ergonoomilised riskid (korduvad liigutused ja väsitavad või valulikud asendid – 28 %), seejärel pidev raskuste tõstmine ja tassimine (24 %). Erilist tähelepanu nõuavad töökorralduse muutused, nende mõju füüsilisele ja vaimsele tervisele. Eelkõige naised võivad

²¹ Vt nt konkreetne uuring selle küsimuse kohta: Binazzi jt, *The burden of mortality with costs in productivity loss from occupational cancer in Italy*, American Journal of Industrial Medicine, 2013. aasta november; 56(11): lk 1272-9.

²² <http://www.ilo.org/safework/lang--en/index.htm>

http://www.ilo.org/public/english/region/eurpro/moscow/areas/safety/docs/safety_in_numbers_en.pdf

²³ Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EÜ) nr 1907/2006, 18. detsember 2006, mis käsitleb kemikaalide registreerimist, hindamist, autoriseerimist ja piiramist (REACH), ELT L 136, 29.5.2007.

²⁴ Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EÜ) nr 1272/2008, 16. detsember 2006, mis käsitleb ainete ja segude klassifitseerimist, märgistamist ja pakendamist, ELT L 353, 31.12.2008.

²⁵ EU-OSHA kampaania 2012–2013, „Ennetame riske üheskoos”.

EU-OSHA kampaania 2010–2011, „Ohutu hooldus”.

EU-OSHA kampaania 2008–2009, „Riskihindamine”.

EU-OSHA kampaania 2007–2008, „Tervislike töökohtade algatus”.

ohustada konkreetseid riskid, nagu luu- ja lihaskonna vaevused või teatavad vähiliigid nende töökohtade olemuse tõttu, kus nad on ülesindatud²⁶.

- **Kolmas ülesanne: demograafiliste muutustega toimetulek**

ELi rahvastik vananeb ning 60aastaste või vanemate inimeste arv suureneb ELis igal aastal kahe miljoni võrra. Tööealine elanikkond vananeb samuti, kuna vanemate töötajate osakaal tööhõives suureneb võrreldes nooremate töötajatega. Vastavalt Eurostati rahvastikuprognosile (Europop 2010) kasvab vanemaaliste töötajate (vanuses 55–64 aastat) osa EL 27s ajavahemikul 2010–2030 hinnanguliselt 16 % võrra.

Komisjoni valge raamat pensionide kohta nõuab tööelu pikendamist, et tagada piisavad ja jätkusuutlikud pensionisüsteemid. See nõuab asjakohaseid töötingimusi²⁷.

Jätkusuutlikuks tööeluks ning aktiivsena ja tervena vananemiseks on töötajatele vaja tagada hea tervis ja ohutus, pidades eelkõige silmas töötava elanikkonna vananemist ja tööelu pikenemist. See nõuab ohutu ja tervisliku keskkonna loomist üha mitmekesisemaks muutuva tööjõu kogu tööelu kestel. Selle saavutamiseks on oluline parandada ennetuskultuuri.

Töökärjääri edukas pikendamine sõltub suuresti töökohtade ja töökorralduse, sealhulgas tööaja, töökohale juurdepääsu ja töökohaga seotud ennetusmeetmete asjakohasest kohandamisest vanematele töötajatele. Arendada tuleks ka eluaegset tööalast konkurentsivõimet, et tulla toime töötajate vananemisest tingitud muutuva töövõimekusega. Uuenduslikud IKT-põhised tooted ja teenused (nt intelligentses elukeskkonnas töötamiseks) pakuvad tööalase konkurentsivõime parandamiseks laiaulatuslikke võimalusi. Lisaks on vaja taasintegreerimise ja rehabilitatsiooni meetmeid, mis võimaldaksid naasta varakult tööle pärast õnnetust või haigust, et vältida töötajate püsivat tööturul kõrvalejäämist.

4. STRATEEGIA PEAMISED EESMÄRGID

Selleks et terviklikult, valdkonnaüleasel viisil täita 3. osas kindlaks määratud kolme ülesannet, pakub komisjon välja mitu meetet, mis on jaotatud seitsme peamise strateegilise eesmärgi vahel ning mida tuleb rakendada ja arendada tihedas koostöös liikmesriikide, tööturu osapoolte ja teiste sidusrühmadega. Vastavust nendele eesmärkidele ja edusamme tegevuskava täitmisel jälgitakse ja hinnatakse kavakindlalt ning neid võetakse arvesse töötervishoidu ja tööohutust käsitlevate õigusaktide hindamisel.

4.1. Riiklike strateegiate edasine konsolideerimine

ELi koordineerivat rolli tunnustatakse laialdaselt ja seda peetakse usaldusväärseks. ELi töötervishoiu ja tööohutuse strateegia 2007–2012 hindamine näitas, et 27 liikmesriiki on kooskõlas ELi strateegiaga kehtestanud riiklikud strateegiad.

Riiklike strateegiate analüüsi kokkuvõttes tuuakse välja, et üldiselt kajastavad nad ELi strateegias sätestatud prioriteete, kohandades neid vastavalt asjaomase riigi olukorrale. Enamikus liikmesriikides rõhutasid riikliku tasandi sidusrühmad ELi töötervishoiu ja tööohutuse strateegia rolli töötervishoiu ja tööohutuse tähtsustamisel riiklikus poliitilises tegevuskavas ning riikliku otsustamisprotsessi mõjutamises selles valdkonnas. Samas võiks ELi toetus riiklike strateegiate rakendamisele olla suurem ja süstemaatilisem, kasutades

²⁶ EU-OSHA, 2013. *New risks and trends in the safety and health of women at work*. <https://osha.europa.eu/en/publications/reports/new-risks-and-trends-in-the-safety-and-health-of-women-at-work/view>.

²⁷ Valge raamat. *Piisava, kindla ja jätkusuutliku pensioni tagamise tegevuskava*, COM(2012) 55 (final).

meetmeid, nagu poliitika kooskõlastamine, vastastikune õpe ja ELi rahaliste vahendite kasutamine. Liikmesriikidel palutakse kaaluda oma riiklike strateegiate läbivaatamist, pidades silmas uut ELi töötervishoiu ja tööohutuse strateegilist raamistikku, konsulteerides pidevalt asjakohaste sidusrühmadega, sealhulgas tööturu osapooltega.

Tegevus 2014. aastast alates:

- vaadata läbi riiklikud töötervishoiu ja tööohutuse strateegiad, pidades silmas uut ELi strateegilist raamistikku → liikmesriigid, kes konsulteerivad asjaomaste sidusrühmadega, sealhulgas tööturu osapooltega;
- luua kõiki riiklikke töötervishoiu ja tööohutuse strateegilisi raamistikke hõlmav andmebaas → komisjon koostöös EU-OSHaga, ja
- määrata riiklike strateegiate kontaktpunktid (liikmesriigid), kes kohtuvad korrapäraselt, et kaardistada ja vahetada häid tavasid → komisjon, EU-OSHA, tööohutuse ja töötervishoiu nõuandekomitee ja kõrgemate tööinspektorite komitee.

4.2. Lihtsustada töötervishoidu ja tööohutust käsitlevate õigusaktide nõuete täitmist, eelkõige mikro- ja väikeettevõtjate puhul

VKEdel on selles valdkonnas enam raskusi regulatiivsete nõuete täitmisega. Seega on oluline parandada suuniste kvaliteeti ning pakkuda praktilisi vahendeid, et lihtsustada töötervishoidu ja tööohutust käsitlevate õigusaktide nõuete täitmist. ELi ja riikliku tasandi meetmete rakendamisel võetakse arvesse mikro- ja väikeettevõtjate vajadusi, sealhulgas kohandades vahendeid (näiteks veebipõhine interaktiivne riskihindamisvahend) vajalikul määral.

Tegevus 2014. aastast alates:

- pakkuda liikmesriikidele rahalist ja tehnilist abi veebipõhise interaktiivse riskihindamisvahendi ning teiste IT-põhiste vahendite rakendamisel, keskendudes prioriteetsetele sektoritele → liikmesriigid Euroopa Sotsiaalfondi (ESF) ja EU-OSHA toetusega;
- töötada välja suunised ja määrata kindlaks heade tavade näited, võttes arvesse VKEde ja eriti mikroettevõtjate konkreetset olemust ja tingimusi → komisjon ja EU-OSHA;
- edendada hea tava vahetamist, mille kaudu suuremad ettevõtted toetavad VKEsid tarnija-pakkuja-ostja ahelas, et parandada töötervishoidu ja tööohutust → komisjon koostöös liikmesriikide ja tööohutuse ja töötervishoiu nõuandekomiteega;
- jätkata teadlikkuse parandamise kampaaniaid → komisjon koostöös liikmesriikide ja EU-OSHaga.

4.3. Töötervishoidu ja tööohutust käsitlevate õigusaktide parem jõustamine liikmesriikides

Tööinspektori külastus on sageli esimene kord, kui ettevõtjad ja töötajad kuulevad töötervishoiu ja tööohutuse eeskirjadest. See viitab puudustele teadlikkuses, millega on vaja süsteemsel viisil tegeleda. On oluline, et tööinspektoreid nähakse pigem õigusaktide nõuete täitmisele kaasa aitajatena kui äritegevuse takistajatena.

Tööinspeksioonidel on samuti tähtis roll deklareerimata töö tuvastamisel ja tõkestamisel. Seetõttu, kuigi inspekteerimistel keskendutakse alati nõuetele vastavuse kontrollimisele, peaksid need olema toetavad ja kindlalt suunatud konkreetsete riskide hindamisele. ELis on umbes 20 000 tööinspektorit – ligikaudu üks inspektor 9 000 töötaja kohta –, kes kuuluvad

asjaomastesse riiklikesse tööinspeksioonidesse²⁸. Nad teostavad umbes 1 500 000 inspekteerimist aastas²⁹.

Tööinspeksioonide tõhusus sõltub suuresti tööinspektorite teadmistest ja võimekusest inspekteerimist läbi viia. Tööinspektorite koolitamine töötervishoiu ja tööohutuse, eelkõige tekkivate riskide ja uute tehnoloogiate valdkonnas on vajalik, et riskipõhiseid inspekteerimisi nõuetekohaselt teostada.

Arvestades eelarvelisi piiranguid, võiks ELi rahastamisprogramme (sealhulgas ESF) paremini kasutada, et anda tööinspektoritele vajalikud vahendid. Heade tavade vahetamine tööinspektorite vahel ELi tasandil on olnud ja peaks jätkuvalt olema nende tegevuse tõhususe parandamise vahend.

Tegevus alates 2014. aastast:

- teha kindlaks tööinspeksioonide ressursid ning hinnata nende võimekust täita oma peamisi kohustusi töötervishoidu ja tööohutust käsitlevate õigusaktide jõustamisel → kõrgemate tööinspektorite komitee;
- hinnata vahetusprogrammi / tööinspektorite koolitust ning teha kindlaks, kuidas täiustada koostööd kõrgemate tööinspektorite komitees, võttes arvesse uusi töötervishoiu ja tööohutuse alaseid probleeme → komisjon koostöös kõrgemate tööinspektorite komiteega;
- hinnata liikmesriikide kehtestatud sanktsioonide ja haldustrahvide, samuti muude nn pehme jõustamise meetmete ja ebatraditsiooniliste nõuete täitmise seireviiside tõhusust → komisjon koostöös liikmesriikidega kõrgemate tööinspektorite komitee ning tööohutuse ja töötervishoiu nõuandekomitee kaudu.

4.4. Kehtivate õigusaktide lihtsustamine

Kooskõlas õigusloome kvaliteedi ja tulemuslikkuse programmi³⁰ eesmärkidega nõutakse komisjoni, teiste ELi institutsioonide ja liikmesriikide jätkuvat ühist jõupingutust, et lihtsustada ELi õigusakte ja kaotada ebavajalik halduskoormus. Eelseisvatel aastatel on eriti tähtis hinnata, kas kehtivad töötervishoidu ja tööohutust käsitlevad õigusaktid on eesmärgile vastavad, uurida, kuidas parandada nende rakendamist, ning tagada parem, toimivam ja ühesugune nõuete täitmine kõikides liikmesriikides ja ettevõtetes.

Kooskõlas direktiiviga 89/391/EMÜ on komisjon kaasatud töötervishoidu ja tööohutust käsitlevate õigusaktide igakülgseesse hindamisse³¹. Sellega seoses esitasid liikmesriigid hiljuti komisjonile riikliku aruande töötervishoidu ja tööohutust käsitlevad 24 direktiivi rakendamise kohta. Praegu komisjon analüüsib riikide rakendusaruandeid ja need kaasatakse ka hindamisse.

Hindamisel pööratakse erilist tähelepanu halduskoormuse võimaliku lihtsustamise ja/või vähendamise kindlakstegemisele, eelkõige mikro- ja väikeettevõtjate suhtes, säilitades samal ajal töötajate tervise ja ohutuse kõrgetasemelise kaitse. See protsess ei ole asjakohane mitte üksnes ELi õiguse, vaid ka siseriiklike õigus- ja haldusnormide puhul, millega võetakse üle ELi õigusakt. Liikmesriike julgustatakse seega täitma paralleelselt sama ülesannet. Hindamistulemusi, mis avaldatakse 2015. aastal, võetakse arvesse 2016. aastal toimuva strateegilise raamistiku läbivaatamise käigus.

²⁸ Kõrgemate tööinspektorite komiteele saadetud riiklike tööinspektorite aruanded, 2011.

²⁹ Kõrgemate tööinspektorite komiteele saadetud riiklike tööinspektorite aruanded, 2009.

³⁰ COM(2013) 685 (final).

³¹ Kooskõlas nõukogu 12. juuni 1989. aasta direktiivi 89/391/EMÜ (töötajate töötervishoidu ja tööohutuse parandamist soodustavate meetmete kehtestamise kohta) artikliga 17a, EÜT L 183, 29.6.1989, lk 1.

Tegevus 2014. aastast alates:

- osana töötervishoidu ja tööohutust käsitlevate õigusaktide hindamisest teha kindlaks ebavajaliku koormuse võimalikud lihtsustamis- ja/või vähendamisvõimalused ning edendada avalikku arutelu kõigi sidusrühmadega → komisjon ning tööohutuse ja töötervishoiu nõuandekomitee;
- julgustada liikmesriike tegema kindlaks, mis on põhjustanud konkreetse, töötervishoiu ja tööohutuse strateegiat ülevõtivate õigusaktide ja siseriiklike õigusaktide kohaldamisest tingitud regulatiivse koormuse, ning analüüsida riikliku rakendamise aruandeid, et teha kindlaks head tavad ja edendada teabevahetust → liikmesriigid koostöös komisjoniga;
- hinnata mikroettevõtjate olukorda madala riskiga sektorites ja kaaluda, kuidas lihtsustada riskihindamise rakendamist, sealhulgas dokumente → komisjon.

4.5. Tegeleda tööjõu vananemise, tekkivate uute riskide, tööga seotud tervisehäirete ja kutsehaiguste ennetamisega

Muutuvate tehnoloogiate, uute toodete ja uute kemikaalide turustamise tõttu on vajalik koguda ja hinnata kindlaid teaduslikke tõendeid, et teha kindlaks, kuidas kõige paremini lahendada tekkivatest uutest riskidest põhjustatud probleeme. ELi institutsioonid, eriti komisjon, peaksid selles töös rakendama olemasolevaid kõrgeima tasemega teadmisi.

Peale selle väärivad konkreetseid vanuserühmi, puuetega töötajaid ja naisi ohustavad riskid erilist tähelepanu ning nõuavad sihipärast tegevust. Töötervishoiu ja tööohutuse katseprojekt vanematele töötajatele teeb kindlaks viisid vanemate töötajate füüsilise ja vaimse tervise edendamiseks. See esitab ka hea tava näiteid ja lihtsustab teabevahetust³². Intelligentset elukeskkonda käsitlev ühiskava aitab kaasa vananevast tööjõust tingitud probleemi lahendamisele.

Uute tekkivate riskide hindamine, mis põhineb teaduslikel tõenditel, ja tulemuste levitamine on oluline osa töötervishoidu ja tööohutust käsitlevate kehivate õigusaktide järelhindamisest.

Tegevus 2014. aastast alates:

- luua töötervishoiu ja tööohutuse spetsialistide ja teadlaste võrgustik ning selgitada välja vajadus asutada sõltumatu teaduslik nõuandeorgan, mis suunaks nende soovitusel komisjoni töösse → komisjon;
- toetada Euroopa Riskiseirekeskuse uurimistulemuste levitamist asjakohaste osalejate seas → komisjon koostöös EU-OSHaga;
- edendada töötervishoiu ja tööohutuse valdkonnas selliste heade tavade väljaselgitamist ja tutvustamist, mis aitavad parandada konkreetsete töötajate kategooriate töötingimusi: nt vanemad töötajad, kogemusteta noored töötajad (sealhulgas need, kes on tööle võetud erinevas vormis ajutiste lepingutega), õpipoisiõppe raames töötajad, puuetega töötajad ja naised → EU-OSHA;
- edendada rehabilitatsiooni ja taasintegreerimise meetmeid, rakendades Euroopa Parlamendi katseprojekti (vanemate töötajate kohta) ja tervislike töökohtade kampaania 2016–2017 tulemusi → komisjon koostöös EU-OSHaga;
- teha kindlaks ja levitada töökohaga seotud vaimse tervise probleemide ennetamise häid tavasid → EU-OSHA.

³² https://osha.europa.eu/en/priority_groups/ageingworkers/ep-osh-project.

4.6. Parandada statistiliste andmete kogumist ja arendada andmebaasi

Tõenditel põhineva poliitika kujundamise puhul on oluline koguda tõepäraseid, ajakohaseid ja võrreldavaid statistilisi andmeid tööga seotud õnnetuste ja haiguste, kutsekiirituse, tööga seotud terviseprobleemide kohta ning analüüsida töötervishoiu ja tööohutuse valdkonnas tehtud kulusid ja tulusid. Tööõnnetuste suhtes kehtestas komisjon määrusega (EL) nr 349/2011³³ iga-aastase, 2013. aastast algava andmekogumise nõude. Siiski säilivad probleemid kutsekiirituse ja tööga seotud terviseprobleemide alaste andmete puhul. Seetõttu on endiselt raske võrrelda töötervishoiu ja tööohutuse nõuete täitmist eri liikmesriikides ning teha selliste võrdluste põhjal tõenduspõhiseid poliitilisi järeldusi. Olukord on eriti keeruline kutsehaiguste ja tööga seotud tervisehäirete puhul.

Riigi ja ELi statistikaeksperdid peaksid seepärast tegema koostööd ning suurendama jõupingutusi andmekogumise parandamiseks ja ühiste lähenemisviiside väljatöötamiseks, et kindlaks määrata ja mõõta töötajate tervist ohustavaid riske, võttes samas arvesse halduskulusid, mida ettevõtetel ja riiklikel haldusametustel sellega seoses kanda tuleb.

Tegevus 2014. aastast alates:

- hinnata Euroopa tööõnnetuste statistika (ESAW) andmekogumise raames liikmesriikide tööõnnetuste kohta edastatud andmete kvaliteeti, eesmärgiga parandada katvust, tõepärasust, võrreldavust ja ajakohasust → komisjon ja riiklikud pädevad asutused;
- viia 2016. aasta lõpuks läbi erinevate võimaluste hindamise, et parandada ELi tasandil kutsehaigusi käsitlevate andmete kättesaadavust ja võrreldavust ning määrata kindlaks lihtsustatud andmeedastuse teostatavus → komisjon ja riiklikud pädevad asutused;
- alkatada tööohutuse ja töötervishoiu nõuandekomitees riiklike ekspertide osavõtul arutelud, pidades silmas soovitusi luua ühine kutsekiirituste andmebaas → komisjon, tööohutuse ja töötervishoiu nõuandekomitee ja riiklikud eksperdid;
- uurida enne 2016. aastat võimalusi, kuidas parandada teavet töötervishoiu ja tööohutusega seotud kulude ja tulude kohta;
- arendada enne 2016. aastat välja vahend ELi strateegilise raamistiku 2014–2020 rakendamise, sealhulgas meetmete ja tulemusnäitajate seireks, tuginedes 2009. aasta strateegia tulemustabelile → komisjon ning tööohutuse ja töötervishoiu nõuandekomitee.

4.7. Kooskõlastada paremini ELi ja rahvusvahelisi jõupingutusi töötervishoiu ja tööohutuse edendamisel ning teha koostööd rahvusvaheliste organisatsioonidega

Üleilmastunud majanduses on ELi huvides parandada tööõiguse standardeid ja nende tõhusat kohaldamist kogu maailmas, võttes mitmepoolseid meetmeid koostöös rahvusvaheliste pädevate asutustega ning kahepoolseid meetmeid ELi suhetes kolmandate riikidega. See peab samuti aitama kandidaatriikidel ja võimalikel kandidaatriikidel viia oma struktuuride suutlikkus ja õigusaktid kooskõlla ELi õiguses sätestatud nõuetega.

Rahvusvahelised partnerid ja vaatlejad üldiselt tunnustavad ELi töötervishoiu ja tööohutuse poliitika eeskuju andvat rolli. Sellele viitab kahepoolse koostöö kiire laienemine viimastel aastatel mitte üksnes traditsiooniliste partneritega sellistest arenenud turumajandusega riikidest nagu Ameerika Ühendriigid, vaid ka ja eelkõige uute partneritega tärkava turumajandusega riikidest, nagu Hiina ja India.

³³ Komisjoni määrus (EL) nr 349/2011, 11. aprill 2011, millega rakendatakse tööõnnetusi käsitleva statistikaga Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EÜ) nr 1338/2008 rahvatervist ning töötervishoidu ja tööohutust käsitleva ühenduse statistika kohta, ELT L 97, 12.4.2011, lk 3–8.

Komisjon võib aidata märkimisväärselt kaasa tööõnnetuste ja kutsehaiguste vähendamisele kogu maailmas. Tuginedes olemasolevale koostööle, peab EL püüdma eelkõige koos ILO ja teiste erioorganisatsioonidega, nagu Maailma Terviseorganisatsioon (WHO) ning Majanduskoostöö ja Arengu Organisatsioon (OECD) saavutada paremaid tulemusi ELis ja eriti väljaspool ELi. Tõhustatud koostööd on vaja, et tagada järjekindel ja sidus lähenemisviis ning kasutada paremini ära koostoimet ELi ja rahvusvahelisel tasandil.

Tegevus 2014. aastast alates:

- jätkata kandidaatriikide toetamist 19. peatüki üle peetavate ühinemisläbirääkimiste ajal ning nende võimalike kandidaatriikide toetamist, kes saavad stabiliseerimis- ja assotsiatsioonilepingust abi töötervishoidu ja tööohutust käsitlevate riiklike õigusaktide ELi õigusega vastavusse viimiseks → komisjon;
- tugevdada töötervishoiu ja tööohutuse alast koostööd eelkõige ILO, kuid ka WHO ja OECDga → komisjon;
- algatada vastastikuse mõistmise memorandumi läbivaatamine koos ILOga, et kajastada paremini töötervishoiu ja tööohutuse strateegiat → komisjon;
- aidata kaasa ELi vabakaubandus- ja investeerimisalaste kokkulepete säästva arengu peatüki rakendamisele töötervishoiu ja tööohutuse ning töötingimuste suhtes → komisjon;
- käsitleda eelkõige koos ILOga ülemaailmses tarneahelas esinevaid puudusi töötervishoiu ja tööohutuse valdkonnas ning toetada seega G20 algatusi turvalisemate töökohtade alal → komisjon;
- tugevdada käimasolevat töötervishoiu ja tööohutuse alast koostööd ning dialoogi strateegiliste partneritega → komisjon.

5. ELI VAHENDID

5.1. Õigusaktid

Õigusaktid on tõendanud oma väärtust, sätestades ELi ühise töötervishoiu ja tööohutuse alase määratluste, standardite, meetodite ja ennetusvahendite kogumi. Kogu ELi hõlmav töötervishoiu ja tööohutuse õigusraamistik on vajalik, et tagada töötajate kõrgetasemeline kaitse ja luua võrdsed võimalused kõigile ettevõtetele, sõltumata nende suurusest, asukohast või tegevusvaldkonnast. Tõendid näitavad, et õiguslike kohustuste täitmine ning kontrolliasutuste, sealhulgas tööinspeksioonide poolne jõustamismeetmete võtmine jäävad enamikus ettevõtetes peamiseks liikumapanevaks jõuks töötervishoiu ja tööohutuse haldamisel³⁴.

Arvestades ettevõtete suurusest ja tööjõu mitmekesisusest tulenevaid erinevusi tingimustes ning vajadust kujundada sihipäraseid ja tõhusaid poliitikameetmeid, tuleks olukorra muutmiseks siiski kasutada ka muid kui seadusandlikke vahendeid. Need hõlmavad võrdlusuuringut, heade tavade kindlakstegemist ja vahetamist, teadlikkuse parandamist, vabatahtlike normide kehtestamist ja kasutajasõbralikke IT-vahendeid.

Komisjon jätkab seiret töötervishoidu ja tööohutust käsitlevate õigusaktide rakendamise üle liikmesriikides, et tagada asjakohane nõuete täitmine. ELi töötervishoidu ja tööohutust käsitlevate õigusaktide jätkuv hindamine aitab kujundada tulevasi komisjoni algatusi.

³⁴ Uute ja tekkivate riskide Euroopa ettevõtete uuring (ESENER) — *Managing safety and health at work*, Euroopa Riskiseirekeskuse aruanne 2010.

5.2. ELi fondid

Praegu kasutab 13 ELi liikmesriiki Euroopa Sotsiaalfondi (ESF), et parandada oma riiklikke töötervishoiu ja tööohutuse strateegiaid. Liikmesriike julgustatakse kasutama ESFi ja teisi Euroopa struktuuri- ja investeerimisfonde, et rahastada töötervishoiu ja tööohutusega seotud tegevust. Programmitöö perioodiks 2014–2020 on ESFi rahalised vahendid kättesaadavad sellise tegevuse toetamiseks, mille eesmärk on muu hulgas edendada säästvat, kvaliteetset tööhõivet ja sotsiaalset kaasatust, tehes eelkõige järgmist:

- investeerimisprioriteet on „töötajate, ettevõtete ja ettevõtjate kohanemine muutustega”, kujundades ning rakendades töökorralduses uuenduslikke ja tootlikumaid viise, sealhulgas töötervishoid ja tööohutus, väljaõpe, koolitusprogrammid, heade tavade arvestamine jne;
- tervislikuma tööelu pikendamine, arendades ja rakendades meetmeid tervisliku töökeskkonna ning vaimse heaolu edendamiseks tööl. Seda võib suunata „aktiivsena ja tervena vananemise” investeerimisprioriteedi kaudu;
- toetades selliste inimeste töölevõtmist ja tööle naasmist, kellel on krooniline või haruldane haigus, puue või vaimse tervise häire, tervikliku lähenemisviisi kaudu, mis ühendab erinevad tööalase konkurentsivõime meetmete vormid, nagu individuaalne tugi, nõustamine, juhendamine, juurdepääs üld- ja kutseharidusele ning -õppele, samuti juurdepääs teenustele, eriti tervishoiu- ja sotsiaalteenustele;
- arendades ja rakendades meetmeid tervisliku eluviisi edendamiseks ning selleks, et vältida kutse või keskkonnaga seotud mõjurite, mis põhjustavad haigusi, sealhulgas vähki, mõju tervisele (nt kokkupuude toksiliste ainete, tubakasuitsuse keskkonnaga);
- toetades tööinspektorite teadlikkuse parandamist / koolitustegevust, et täiendada teadmisi ja oskusi ning haldussuutlikkust töötervishoiu ja tööohutusega seotud küsimustega tegelemisel;
- toetades väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjate koolitustegevust veebipõhise interaktiivse riskihindamisvahendi ning teiste IT-põhiste vahendite rakendamisel kõigis liikmesriikides.

Peale selle kasutatakse meetmete toetamiseks tööhõive ja sotsiaalse innovatsiooni programme, et edendada koostööd, teabevahetust ning töötervishoiu ja tööohutuse alaste teadmiste kogumist.

Uus ELi teadusuuringute ja innovatsiooni raamprogramm aastateks 2014–2020 (Horisont 2020³⁵) pakub rahastamisvõimalusi, et leida lahendused tervishoiu, demograafiliste muutuste ja heaoluga seotud sotsiaalsetele probleemidele. Tähelepanu keskmes on järgmised aspektid:

- tervise olulisuse mõistmine;
- vananemine ja haigused;
- aktiivsena ja tervena vananemine;
- tervishoiu tõhus edendamine;
- haiguste ennetamine;
- valmisolek ja kontroll.

Need valdkonnad viitavad vajadusele käsitleda probleeme igakülgselt, terviklikult, pakkudes toetust nii pikaajalisteks ja keskmise pikkusega teadusuuringuteks kui ka lühiajalisteks uuendusmeetmeteks.

³⁵ Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus, millega kehtestatakse teadusuuringute ja innovatsiooni raamprogramm „Horisont 2020” aastateks 2014–2020, KOM(2011) 809 (lõplik).

Euroopa Regionaalarengu Fondi (ERF) poolse rahastamise raames on ühe aruka spetsialiseerumise prioriteetse valdkonnana piirkondadele välja pakutud IKT-põhine uuendus aktiivsena ja tervena vananemiseks. Kooskõla ja koostoime aktiivsena ja tervena vananemist käsitleva Euroopa innovatsioonipartnerluse ning (teise) aktiivset ja intelligentset elukeskkonda käsitleva ühisprogrammi vahel pakub rohkem võimalusi rahastamiseks ja turu arenguks.

5.3. Sotsiaaldialoog

Vastavalt aluslepingu sätetele mängivad ELi tööturu osapooled töötervishoiu ja tööohutuse meetmete väljatöötamisel ja rakendamisel ning ohutu ja tervisliku töökeskkonna edendamisel Euroopas olulist rolli. ELi tööturu osapooled on tõendanud võimekust leida lahendused, mis vastavad nii töötajate kui ka ettevõtete huvidele, ning on otseselt kaasa aidanud ELi strateegia rakendamisele selles valdkonnas. ELi tööturu osapoolte kokkulepetel (nt sektoritevaheline kokkulepe kristallilise ränidioksiidi kohta ning valdkondlikud kokkulepped teravate instrumentide kasutamise kohta tervishoiusektoris ja töötingimuste kohta merendussektoris), mida on rakendatud autonoomselt või õigusaktide kaudu,³⁶ ning teistel tööturu osapoolte algatustel on otsene mõju töötajate ohutusele ja tervisele.

Komisjon jätkab ELi tööturu osapoolte ja nendega seotud riiklike osalejate autonoomsete tööprogrammide raames tehtava töö toetamist seoses töötervishoiu ja tööohutuse meetmetega. Ta kutsub sotsiaaldialoogi komiteesid üles kaaluma, kuidas jõuda tõhusalt mikro- ja väikeettevõtjateni ning töötada välja uuenduslikke lahendusi töötervishoiu ja tööohutuse valdkonnas. ELi tööturu osapooltel palutakse samuti aidata kaasa jätkuvalle ELi *acquis'* hindamisele.

ELi tööstusharudeüleisel või sektorite tasandil peetava sotsiaaldialoogi ning ELi töötervishoiu ja tööohutuse strateegiliste prioriteetide rakendamise vahelist koostoimet on vaja parandada, austades samal ajal täielikult tööturu osapoolte autonoomiat.

Oluline on tagada sidusrühmade vastutus praeguse strateegilise raamistiku eest, kaasates nad konkreetsete algatuste väljatöötamise ja rakendamisse nii ELi kui ka riiklikul ja töökohtade tasandil. Tööohutuse ja töötervishoiu kolmepoolne nõuandekomitee ja Euroopa sotsiaaldialoogi struktuurid peaksid seda protsessi juhtima.

5.4. Teabevahetus ja teave

Mis tahes töötervishoiu ja tööohutuse meetme edukus sõltub suuresti nende teabevahetuskanalite ja vahendite tõhususest, mida kasutatakse erinevate asjaomaste osalejateni jõudmiseks, alates poliitikakujundajatest kuni töötajate endini.

Meedia, nagu internet, veebirakendused ja sotsiaalvõrgustikud, pakub mitmeid võimalikke vahendeid, mida tuleb täiendavalt uurida ning mis võivad noorte töötajateni jõudmiseks olla tõhusamad kui tavapärased meetodid. Komisjon aitab kaasa laiemale sidusrühmade kaasatusele töötervishoidu ja tööohutust käsitlevate õigusaktide rakendamisel, sealhulgas tööturu osapooled, töötervishoiu ja tööohutuse eksperdid, mikro- ja väikeettevõtjate ning kutseliitude esindajad.

EU-OSHA mängib olulist rolli asjakohase töötervishoiu ja tööohutuse alase teabe kogumisel ja levitamisel, lihtsustades heade tavade vahetamist ning arendades teadlikkuse parandamise kampaaniaid, aidates seega kaasa töötervishoiu ja tööohutuse strateegia tõhusamale

³⁶ Õigusaktide kaudu rakendamisel, pärast komisjonipoolset hindamist, mis hõlmas esinduslikkust, kooskõla ELi õigusega ning mõju VKEdele ja kulutõhususe analüüsile, kus see oli asjakohane.

rakendamisele ELi tasandil. EU-OSHA töötervishoiu ja tööohutuse heade tavade andmebaasi arendamine aitab kaasa töötervishoiu ja tööohutuse meetmete paremale rakendamisele ettevõtetes. EU-OSHA jätkab üleeuroopaliste kampaaniate elluviimist, et parandada teadlikkust töötervishoiu ja tööohutuse küsimustest, tagades sotsiaalmeediat kasutades parema koosmõju.

5.5. Koostoime teiste poliitikavaldkondadega

Riiklik poliitika teistes valdkondades võib aidata parandada töökeskkonda. Võimalikku koostoimet töötervishoiu ja tööohutuse strateegiaga on vaja rohkem uurida. Peamised valdkonnad sellega seoses on järgmised:

- haridus: teadlikkuse parandamine töötervishoiu ja tööohutuse kohta saab alguse koolis. On antud soovitusi kajastada töötervishoiu ja tööohutuse küsimusi paremini kooli õppekavas (eriti kutseõppes), samuti edendada paremini vaimset tervist ja heaolu³⁷. On olnud edukaid katseprojekte,³⁸ kuid nende tulemusi on vaja paremini levitada. Teabe jagamist eraettevõtjatele ja koolitust on vaja jätkata;
- teadusuuringud: töötervishoiu ja tööohutuse alaste teadusuuringute prioriteetid on kehtestatud, keskendudes vananemise mõjule, üleilmastumisele, uutele tehnoloogiatele ning kutse- ja tööga seotud haigustele ja puuetele. Nende teadusuuringute tulemusi on vaja paremini levitada ja kajastada poliitikakujundamises;
- rahvatervis: poliitikakujundajate vahel on selles vallas vaja paremat kooskõlastamist, et jätkata olemasolevaid programme ja suuniseid ning luua koostoime. Vajalik on koostöö peamiste sidusrühmadega (lõpptarbijad, ametiasutused, tööstusharud) vaimse tervise ja heaolu ühistegevuse kaudu ning aktiivsena ja tervena vananemist käsitleva Euroopa innovatsioonipartnerluse raames³⁹. See parandab tingimusi uuenduste ülevõtmiseks ja innovatsiooni investeerimiseks;
- keskkond: tuleb teha jõupingutusi, et suurendada täiendavust ja sidusust keskkonna- ning töötajate kaitse alaste strateegiatega vahel, kuna töökohta saab pidada mikrokeskkonnaks, kus võib esineda samasugust kokkupuudet ohtlike ainetega, kuigi eri tasemetel ja konkreetsetel tingimustel;
- tööstuspoliitika: lihtsad lahendused, nagu õnnetuste ärahoidmise alane nõustamine või vibratsiooniga kokkupuutumisele osutamine, võivad aidata VKEdel rakendada töötervishoiu ja tööohutuse strateegiat kulutõhusamalt, kuna nad ei pea palkama vastavaid eksperte hindamiste läbiviimiseks. Tuleb teha jõupingutusi, et suurendada sidusust ja luua koostoime tööstuspoliitika ning töötajate kaitse strateegia vahel, eelkõige keemiliste ainete puhul;
- võrdsus: töötervishoiu ja tööohutuse strateegia saab aidata kaasa diskrimineerimise vastu võitlemisele ning võrdsete võimaluste edendamisele ELi poliitika kaudu, eelkõige soodustades direktiivi 2000/78/EÜ⁴⁰ (puuetega inimeste töötervishoiu ja

³⁷ OECD (2012), *Sick on the Job? Myths and Realities about Mental Health and Work*, *Mental Health and Work*.

³⁸ Töötervishoiu ja tööohutuse strateegia haridusse integreerimine või süvalaiendamine moodustab peamise osa ennetuskultuuri arendamisel, õpetades lastele ja noortele täiskasvanutele turvaliselt elamist ning töötamist. EU-OSHA pakub selles vallas palju teavet heade tavade kohta. <https://osha.europa.eu/en/topics/osheducation>.

³⁹ http://ec.europa.eu/research/innovation-union/index_en.cfm?section=active-healthy-ageing&pg=about.

⁴⁰ Nõukogu direktiiv 2000/78/EÜ, 27. november 2000, millega kehtestatakse üldine raamistik võrdseks kohtlemiseks töö saamisel ja kutsealale pääsemisel, EÜT L 303, 2.12.2000.

tööohutuse kaitse kohta) ning direktiivi 2006/54/EÜ⁴¹ (mis keelab naiste ebasoodsama kohtlemise tööalased raseduse või emaduse tõttu) täpset rakendamist.

6. TÖÖTERTVISHOIU JA TÖÖOHUTUSE STRATEEGILISE RAAMISTIKU RAKENDAMINE

Käesolevas teatises sätestatakse raamistik töötervishoiu ja tööohutuse alaseks tegevuseks, koostööks ja heade tavade tutvustamiseks aastatel 2014–2020, mida saab rakendada üksnes aktiivses koostöös riigiasutuste ja tööturu osapooltega. Komisjon peab seepärast peamiste sidusrühmadega asjakohases foorumis avatud arutelu käesolevas teatises avaldatud arvamuste ja ettepanekute üle ning kaasab neid vajaduse korral rakendusmeetmetesse. Eriti olulised on ELi institutsioonidelt, tööturu osapooltelt, erikomiteedelt, nagu tööohutuse ja töötervishoiu nõuandekomitee ja kõrgem tööinspektorite komitee, ning EU-OSHA-lt saadud arvamused.

Käesolev strateegiline raamistik vaadatakse läbi 2016. aastal, pidades silmas ELi töötervishoiu ja tööohutuse *acquis'* järelhindamise tulemusi ning edusamme selle rakendamisel.

Komisjon tagab strateegilise raamistiku rakendamise seire, kasutades ära olemasolevat foorumit, kaasates täielikult ELi institutsioonid ja kõik asjaomased sidusrühmad.

⁴¹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2006/54/EÜ, 5. juuli 2006, meeste ja naiste võrdsete võimaluste ja võrdse kohtlemise põhimõtte rakendamise kohta tööhõive ja elukutse küsimustes (uuesti sõnastamine), ELT L 204, 26.7.2006, lk 23.